

MARKAÐURINN

Miðvikudagur 7. október 2020

37. tölublað | 14. árgangur

FYLGIRIT FRÉTTABLAÐSINS UM VIÐSKIPTI OG FJÁRMÁL

Tangente duo. Made in Germany. There are now four straightforward and elegant two-hand models of the finest Glashütte caliber. These smaller versions of the NOMOS classics—Tangente, Orion, Ludwig, and Tetra—keep time with exceptional precision, even without a seconds hand. Available at Michelsen. More information here: michelsen.is and nomos-glashuette.com

MICHELSEN
1909

Hafnartorg • 511 1900 • michelsen.is

NOMOS
GLASHÜTTE

175 Years
Watchmaking
Glashütte

Með stóran skerfi í útboðinu Um þrjátíu fjársterkir einstaklingar og eignarhaldsfélög fjárfestu fyrir samtals um 2,5 milljarða í útboði Ícelandair.	Launahækkun í efnahagslæð Forstjóri Festar segir að kostnaður vegna næstu taxtahækkunar Lífskjarasamningsins svari einum milljarði króna.	Myndaðist gat á markaðnum Rétti tíminn til að stofna eigin ráðningarstofu. Það myndaðist gat á markaðnum þegar Capacent hætti starfsemi í vor.	Opnað á óhefðbundin vörumerki Lagabreyting opnar fyrir skráningu á óhefðbundnum vörumerkjum, svo sem hljóðmerkjum og þrívíddarmerkjum.	Gamall hundur lærir að sitja Seðlabankinn hefur mun meira svigrúm til að leggjast á árarnar gegn kreppunni nú með lækkun vaxta og öðrum slökunaraðgerðum, en fyrir áratug.
2	4	6	10	14

Valddreifing í fjármálakerfinu

Stjórnendur, sérfræðingar og einkafjárfestar úr atvinnulífinu vilja frjálsari raðstöfun séreignar. Lífeyriskerfið sé of stórt og breyta þurfi umgjörð um stjórnarkjör til að hindra óeðlileg afskipti.

Við höfum búið til svo stórt kerfi að það hentar ekki fjármögnun hér á landi og því þarf að breyta.

FRÉTTABLAÐID/RÓBERT

Sjónmælingar eru okkar fag

Tímáparentanir á opticalstudio.is og í síma 511 5800

Optical Studio
SMÁRALIND • HAFNARTORG • KEFLAVÍK

Skortur á lóðum hindrar hagkvæma uppbyggingu

Mikill meirihluti félagsmanna í Samtökum iðnaðarins telur að skortur á lóðaframboði komi í veg fyrir hagkvæma uppbyggingu húsnæðis, og einnig að hagkvæmt húsnæði verði ekki byggt á þéttingarreitum. Þetta eru niðurstöður úr nýrri könnun sem var gerð á meðal félagsmanna SI á mannvirkjasviði.

„Niðurstöður könnunarinnar gefa til kynna að bæta þarf verulega starfsumhverfi byggingariðnaðarins og ný talning SI á íbúðum í byggingu, sýnir að fram undan sé ófremdarástand á næstu árum, með skorti á húsnæði með tilheyrandi vandræðum,“ segir Sigurður Hannesson, framkvæmdastjóri Samtaka iðnaðarins, í samtali við Markaðinn.

Um 80 prósent félagsmanna SI á mannvirkjasviði telja að skortur á lóðaframboði komi í veg fyrir hagkvæma húsnæðisuppbyggingu og 79 prósent telja að hagkvæmt húsnæði verði ekki byggt á þéttingarreitum, en í stefnu borgarinnar eru nánast eingöngu þéttingarreitir í boði.

„Það er mikið í húfi að vel takist til í uppbyggingu íbúðarhúsnæðis og þar er hlutur ríkisins og sveitarfélaganna mikill. Niðurstöðurnar benda til þess að atvinnulífið sjái fjölmörg tækifæri til að gera betur, en það er á hendi sveitarfélaganna að stýra því hvar er byggt og ríkisins að skapa viðunandi skilyrði til húsnæðisuppbyggingar,“ segir Sigurður.

Samtökin kalla eftir því að mikilvægar umbætur sem átakshópur í húsnæðismálum setti fram í byrjun síðasta árs verði kláraðar, en þar má meðal annars finna breytingar á mannvirkjalögum, endurskoðun á umhverfi skipulagsmála og innleiðingu á rafrænni stjórnsýslu, til að draga úr soun og töfum og bæta aðgengi að réttum upplýsingum.

Ef vilji er fyrir því að byggja hagkvæmara húsnæði þarf að bjóða upp á fjölbreyttara lóðaúrval af hendi sveitarfélaganna.

Sigurður Hannesson, framkvæmdastjóri SI

90% félagsmanna segja lækkun stýrivaxta ekki skila sér í vöxtum lána til framkvæmda

Sigurður segir niðurstöðurnar gefa til kynna að ekki fari saman hljóð og mynd. Hlutdeildarlán geri kröfu um kaup á hagkvæmu húsnæði og stefna Reykjavíkurborgar hafi verið sú að bjóða nánast eingöngu þéttingarreiti undir uppbyggingu húsnæðis.

„Það blasir við að ef vilji er fyrir því að byggja hagkvæmara húsnæði þarf að bjóða upp á fjölbreyttara lóðaúrval, af hendi sveitarfélaganna,“ segir Sigurður.

Einnig segja 90 prósent félagsmanna SI að lækkun stýrivaxta sé ekki að skila sér í vöxtum lána sem veitt séu til framkvæmda og 59 prósent segja að aðgengi að fjármögnun sé takmarkað og hamli fjárfestingum. Sigurður segir að þetta sé „skýr krafa um að vaxtálagið gagnvart fyrirtækjum hjá viðskiptaböðkunum lækki, en það hefur hækkað verulega á undanförunum misserum.“ – þfh

Hlutabréfaverð Icelandair hefur lækkað að undanförunu og stendur nú í 0,9 krónum á hlut. FRÉTTABLAÐID/ERNIR

Einkafjárfestar tóku stóran skerf í útboðinu

Um þrjátíu fjárfestir einstaklingar og eignarhaldsfélög fjárfestu fyrir samtals um 2,5 milljarða í útboði Icelandair. Þrír stærstu einkafjárfestarnir fara samanlagt með 4,3 prósent hlut. Öll tryggingafélögin nema VÍS tóku þátt.

Þrjátíu stærstu einkafjárfestarnir í hluthafahópi Icelandair Group í dag fjárfestu fyrir samanlagt um 2,5 milljarða króna í nýafstöðnu útboði flugfélagsins. Umsvifamestir í þeim hópi eru Pálmi Haraldsson, fyrrverandi stjórnarmaður í Icelandair og eigandi ferðaskrifstofunnar Úrvals-Útsýnar, Högni Pétur Sigurðsson, eigandi Hard Rock Cafe á Íslandi, og hjónin Bogi Þór Siguroddsson og Linda Björk Ólafsdóttir, eigendur heildverslunarinnar Johan Rönn-ing, en félög í eigu þessara fjárfesta keyptu fyrir meira en 900 milljónir í hlutafjárútboðinu og fara með samtals um 4,3 prósent hlut.

Pálmi og Högni Pétur voru fyrir stórir hluthafar í Icelandair – Pálmi heldur sínum tveggja prósent hlut á meðan hlutur Högna þynnist talsvert og er nú 1,36 prósent – en Bogi Þór og Linda koma ný inn í hluthafahópin í gegnum hið nýstofnaða eignarhaldsfélag Bóksal sem keypti fyrir rúmlega 250 milljónir.

Þetta má lesa út úr lista yfir alla hluthafa Icelandair í lok síðustu viku og sem Markaðurinn hefur séð. Á meðal annarra fjársterkra einstaklinga sem tóku þátt í útboðinu, með því að kaupa á bilinu um 30 til 100 milljónir, má nefna Eirík Vignisson, stóran hluthafa í Kviku og Brimi, Þorvald Gissurarson, eiganda ÞG Verktaka, hjónin Finn Rey Stefánsson og Steinunni Jónsdóttir, sem eiga fjárfestingafélagið Snæból, Hannes Hilmarsson, forstjóra Air Atlanta, Róbert Wessman, stofnanda og forstjóra Alvogen, Ólaf Torfason, eiganda Íslandshótela, og Örvar Kjærnested, stjórnarformann TM.

Þá keypti Skeljungur fyrir 126 milljónir króna, sem tryggir félaginu um 0,44 prósent hlut í Icelandair, og dótturfélag útgerðarfyrirtækisins Skinnyjar-Pinganes fjárfesti í flugfélaginu fyrir rúmlega 30 milljónir í útboðinu.

Spurður um fjárfestingu Skeljungs segir Árni Pétur Jónsson, forstjóri félagsins, að það hafi verið mat stjórnar að eftir að hafa fengið kynningu á meðal annars framtíðarspa og áætlunum Icelandair að þær hafi verið „trúverðugar og félagið því ágætur fjárfestinga-kostur. Þótt ástandið sé erfitt í dag þá verðum við að trúa því, og vinna í því, að það batni. Þá eiga Skeljungur og Icelandair sér langa sögu af góðu samstarfi. Í dag erum við til dæmis að þjónusta allt innanlandsflugið,“ segir í svari hans til Markaðarins.

Margin einkafjárfestar, en með lítinn hlut hver

Félög og einkafjárfestar	Fjöldi hluta (milljónir)	Eignarhlutur (%)
Pálmi Haraldsson (Sólvöllur og Ferðaskrifstofa Íslands)	582	2.05%
Högni Pétur Sigurðsson (Nautica og Zukunft)	387	1.36%
Bogi Þór Siguroddsson (Bóksal)	252	0.89%
Guðmundur K. Zophoniasson (Menda)	151	0.53%
Skeljungur hf	126	0.44%
Olav Ómar Kristjánsson (ÓK Verslun)	126	0.44%
Þórður Rafn Sigurðsson (Þrihamrar og Mars)	121	0.43%
Eiríkur Vignisson (Eignarhaldsfélagið VGJ)	96	0.34%
Sjóvá hf	94	0.34%
Þorvaldur Gissurarson (Urðarbogi)	86	0.30%
Finnur Reyrr/Steinunn Jónsdóttir (Snæból)	85	0.30%
Þorsteinn Kristjánsson (Fitjasmári)	76	0.27%
Vörður tryggingar hf	65	0.23%
TM hf	63	0.22%
Byggingafélag Gunnars & Gylfa	63	0.22%
Hannes Hilmarsson (Pund)	63	0.22%
Róbert Wessman (BBL 105)	31	0.11%
Grétar Hannesson (Gildi fasteignafélag)	31	0.11%
Ólafur Torfason (ÓDT Ráðgjöf)	31	0.11%
Örvar Kjærnested (Riverside Capital)	31	0.11%
Pingey ehf	31	0.11%
Andri Gunnarsson (Lexía)	31	0.11%
Stefán H. Hilmarsson (Norðurljós)	29	0.11%
Tómas Kristjánsson (Gani)	25	0.10%
Kjartan Gunnarsson (Fjórir GAP)	25	0.10%

97%

nam samdrátturinn í fjölda farþega í millilandaflugi í september.

Öll tryggingafélögin nema VÍS tóku þátt í útboði Icelandair og fjárfestu fyrir samanlagt um 220 milljónir. Sjóvá keypti fyrir 94 milljónir en tryggingafélögin Vörður og TM bæði fyrir um 63 milljónir.

Icelandair Group sótti sér sem kunnugt er samtals 23 milljarða króna í almennu hlutafjárútboði sem fór fram um miðjan síðasta mánuð en útboðsgengið var ein króna á hlut. Mikil eftirspurn reyndist vera frá almennum fjárfestum og er eignarhlutur þeirra í félaginu um 50 prósent eftir útboðið en fjöldi hluthafa er nú ellefu þúsund talsins. Hinir nýju hlutir voru fyrst teknir til viðskipta í Kauphöllinni síðastliðinn miðvikudag.

Stærstu hluthafar Icelandair í dag eru lífeyrissjóðirnir LSR og Gildi með annars vegar um 8 prósent hlut og hins vegar um 6,6 prósent hlut. Þrír af stærstu hluthöfum félagsins fyrir útboðið – Lífeyrissjóður verzlunarmanna, bandaríski fjárfestingasjóðurinn Par Capital og

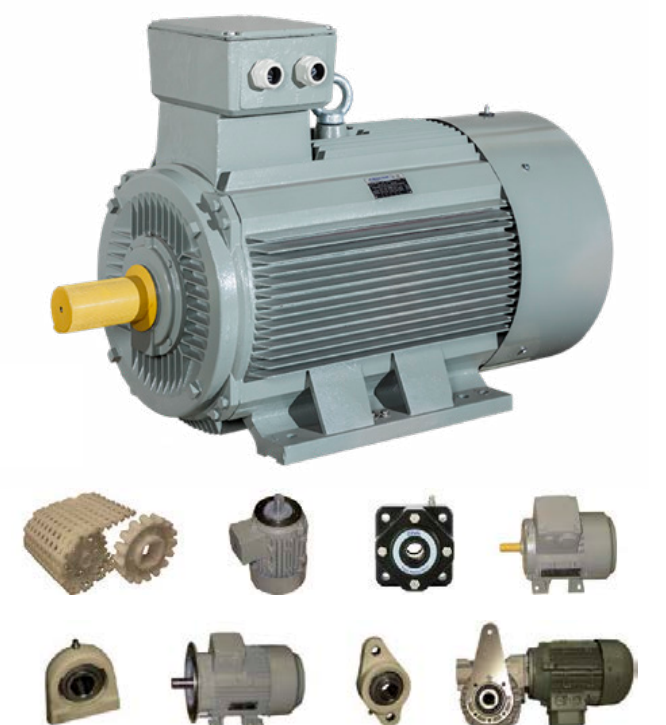
Birta lífeyrissjóður – tóku hins vegar ekki þátt og þýntist hlutur þeirra því um 80 prósent.

Þá eru bankarnir fjórir, einkum Íslandsbanki og Landsbankinn, skráðir fyrir umtalsverðum eignarhlut í flugfélaginu, eða samtals um 15 prósent hlut. Þau bréf skiptast hins vegar að langstærstum hluta á veltubók og framvirka samninga sem bankarnir hafa gert við viðskiptavinina sína. Enn á eftir að gera upp einhver viðskipti og því endurspeglar núverandi hluthafalisti ekki endanlega mynd eftir útboðið.

Hlutabréfaverð Icelandair hefur lækkað nokkuð að undanförunu og við lokun markaða í gær stóð gengi bréfa félagsins í 0,9 krónum á hlut. Í tilkynningu sem félagið sendi frá sér í gær kom fram að heildarfjöldi farþega í millilandaflugi hefði verið 12 þúsund í september og dregist saman um 97 prósent á milli ára. Á sama tíma minnkaði heildarframboð sæta um 96 prósent frá fyrra ári.

Boga Nils Bogason, forstjóri Icelandair, segir að farþegafjöldinn endurspeglar þær takmarkanir sem séu í gildi á landamærum og áhrif þeirra á eftirspurn. „Við höfum undirbúið félagið undir slíkar aðstæður og unnið markvisst að því á liðnum mánuðum að viðhalda þeim sveigjanleika sem til þarf til að bregðast hratt við breytingum á okkar mörkuðum á hverjum tíma.“ hordur@frettabladid.is

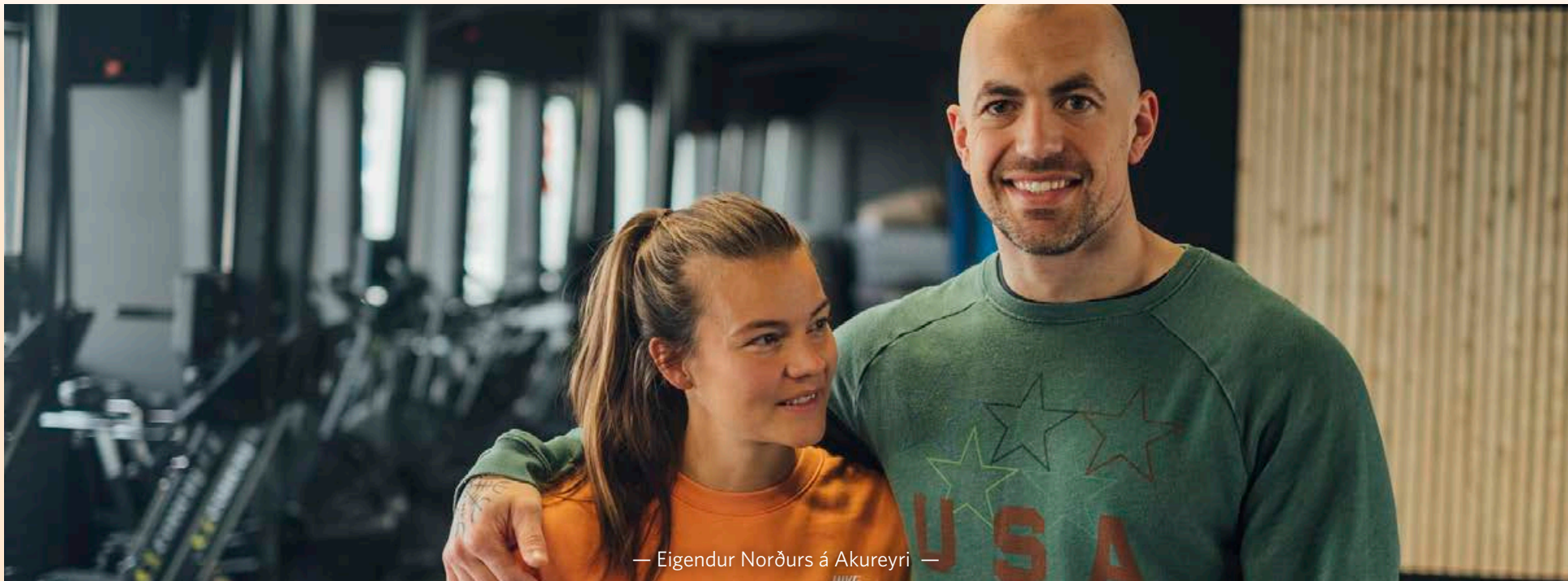
RAFMÓTORAR

588 80 40
www.scanver.is

GÍRAR - FÆRIBÖND - RAFMÓTORAR - LEGUR

— Eigendur Norðurs á Akureyri —

Tryggingar sem henta þínu fyrirtæki

Nánar á sjova.is

— Bændur í Reykholtssdal í Borgarfirði —

— Loðnuvinnslan —

SJÓVÁ

Sjá fram á 8 til 9 prósentu hækkun launakostnaðar ofan í efnahagslægo

Forstjóri Festar segir að þau fyrirtæki sem hafa hátt hlutfall hlutastarfsmanna sem vinna utan hefðbundins vinnutíma sjái fram á meiri aukningu launakostnaðar á næsta ári en Samtök atvinnulífsins hafa metið. Kostnaður vegna næstu taxtahækkunar Lífskjara-samningsins svarar einum milljarði. Vill að greint sé á milli fullvinnandi dagvinnufólks og hlutastarfsfólks við kjarasamningagerð.

Þórður Gunnarsson
thg@frettabladid.is

Nýlega tókst að afstýra uppnámi á vinnumarkaði þegar fallið var frá atkvæðagreiðslu innan Samtaka atvinnulífsins um hvort rifta ætti Lífskjara-samningnum. Þrátt fyrir að stundarfríður ríki á vinnumarkaði um þessar mundir er fjöldi fyrirtækja í vissum geirum sem telja sig beran skarðan hlut frá borði. Sjá þau fram á mikla kostnaðaraukningu á næstu misserum vegna samsetningar síns vinnuafsls. Þau fyrirtæki sem eru með mikið af starfsmönnum í hlutastarfi, sem vinna til að mynda bara á kvöldin og um helgar, sjá mörg hver fram á hækkun á launakostnaði um 8 til 9 prósent á næstu mánuðum.

„Samkvæmt mati Samtaka atvinnulífsins hækka launakostnaður fyrirtækja um ríflega 4 prósent yfir allan markaðinn en hlutfallslega mest hjá þeim sem greiða laun samkvæmt töxtum og eru með opnunartíma fram yfir klukkan 17.00. Hjá okkur er þessi tala vel yfir 8 prósent, eða um 1.000 milljónir að óbreyttu,“ segir Eggert Þór Kristófersson, forstjóri Festar, sem rekur meðal annars dagvöruverslanir Krónunnar, bensínstöðvar N1 og raftækjaverslanirnar Elko.

Eggert segir að stór hluti starfsmanna Festar sé fólk í hlutastarfi, til að mynda skólafólk. Því sé stór hluti launagreiðslna fyrirtækisins vegna yfirvinnustunda. Samkvæmt Lífskjara-samningnum er 33 prósentu álag á hefðbundinn taxta eftir klukkan 16 á daginn og helgarálag er 45 prósent. Þetta álag leggst á dagvinnutaxta, óháð því hversu marga tíma starfsmaður hefur unnið fyrr sama dag og því hvort starfsmaður er í hlutastarfi eða fullu starfi.

„Það hefur aldrei verið vilji til þess að búa til einhvers konar skiptingu í kjarasamningum milli fullvinnandi fólks sem vinnur hefðbundinn vinnutíma og þeirra sem eru í hlutastarfi og eru yfirleitt í yngri kantinum. Eins og þetta er sett upp núna borgar sig hreinlega að vinna færri tíma og vinna á kvöldin og um helgar. Þetta þýðir það að við borgum vaktstjórnum sem vinna frá 9 til 18 vel yfir umsömdum launum í kjarasamningum, því annars væru

Launakostnaður fyrirtækja með hátt hlutfall kvöld- og næturstarfsmanna hækka meira. FRÉTTABLAÐIÐ/ERNIR

Fjármálaáætlun 2021-25: Samkeppnishæfni Íslands hefur versnað

Í fjármálaáætlun ríkissjóðs fyrir árin 2021 til 2025 er víkið að samkeppnishæfni íslensks vinnumarkaðar. Þar kemur fram að kaupmáttur launa hafi hækkað um þriðjung á árunum 2013 til 2019.

„Þrátt fyrir að kjarasamningar á árinu 2019 hafi dregið verulega úr efnahagslegri óvissu fólu þeir engu að síður í sér enn frekari

krefjandi launahækkunar fyrir stóran hluta atvinnulífsins. Var svo komið að hlutfall launa af verðmætasköpun varð óviðla herra en hér á landi. Samhliða því jókst launakostnaður umfram framleiðniaukningu og er þróunin sláandi í samanburði við nágrannalönd.“

Í umfjöllun fjármálaráðuneytisins um þennan alþjóðlega

samanburð kemur þannig fram að launakostnaður á hverja vinnustund á Íslandi sé yfir 170 dalir.

Launakostnaður í Noregi, Svíþjóð og Þýskalandi sé um 130 dalir á hverja vinnustund. Þar á eftir koma Danmörk, Bretland og Frakkland með um 120 dali í launakostnað á hverja vinnustund.

Margir í okkar geira eru í vandræðum með að fylla dagvinnustörfin en það er slegist um kvöldvinnuna. Það segir manni að rangt sé gefið í þessum efnun.

Birgir Örn Birgisson, framkvæmdastjóri Domino's á Íslandi

þeir einfaldlega að fá sömu laun og háskólaneminn sem vinnur eftirmiðdaga og um helgar. Í sumum löndum byrjar yfirvinna að tikka inn eftir að ákveðinn fjöldi tíma hefur verið unninn þann daginn, til dæmis sjö eða átta tímar. Hér er bara yfirvinna eftir klukkan 16, óháð ráðningarsambandi og hversu marga tíma starfsmaðurinn hefur unnið þann daginn. Að mínu viti ættu kjarasamningar fyrst og fremst að snúast um að hækka laun fullvinnandi fólks, þeirra sem vinna hefðbundna dagvinnu,“ segir Eggert.

Hann segir að flest fyrirtæki hafi

ráðist í mikla hagræðingu á síðustu mánuðum til að mæta áhrifum faraldursins og að ekki sé mikið svigrúm eftir til slíks. „Það eru tvær leiðir til að ná fram hagræðingu í núverandi stöðu – með verðhækkunum eða uppsögnum. Við getum ekki hækkað laun meira en sem nemur hagvexti. En það er það sem er að gerast núna og á endanum mun það bara veikja efnahagslífið og þar með krónuna. Á endanum lækka laun allra í gegnum gengislækkun og verðbólgu.“

Birgir Örn Birgisson, framkvæmdastjóri Domino's á Íslandi, segir að nógildandi kjarasamningar

Við getum ekki hækkað laun meira en sem nemur hagvexti. En það er það sem er að gerast núna og á endanum mun það bara veikja efnahagslífið og þar með krónuna.

Eggert Þór Kristófersson, forstjóri Festar

komi sérstaklega illa við veitingageirann. Hann segir að margfalt herra hlutfall starfsmanna í geiranum sé í hlutastörfum samanborið við vinnumarkaðinn í heild. „Miðað við nógildandi kjarasamninga verður hlutfall launa af tekjum í skyndibitageiranum orðið það einna hæsta á landinu miðað við taxtahækkunar núverandi kjarasamninga, bæði þær sem þegar eru komnar fram og þær sem eru ennþá í pípunum.“

Birgir segir að meirihluti starfsmanna í veitingageiranum sé á skólaaldri og stór hluti starfsmanna með nokkurra mánaða starfsaldur. „Margir í okkar geira eru í vandræðum með að fylla dagvinnustörfin en það er slegist um kvöldvinnuna. Það segir manni að rangt sé gefið í þessum efnun. Launaumhverfi Domino's á Íslandi er að verða hið óhagfelldasta miðað við öll samanburðarlönd, sama hvort talað er um Norðurlönd, Bretland eða Bandaríkin,“ segir hann.

„Við erum með mikið affastráðnu starfsfólki sem gengur vaktir og eru laun þess samsett sem grunnlaun með mismunandi vaktalági eftir því hve mikið af vinnunni er unnið utan hefðbundins dagvinnutíma. Svo eru aðrir starfsmenn sem taka aukavaktir hjá okkur á kvöldin og um helgar og fá þá greitt með viðeigandi álági,“ segir Jón Ólafur Halldórsson, forstjóri Olis. „Þetta felur í sér að ef starfsmaður vinnur 100 prósent starf einungis í dagvinnu er hann með lægri laun en sá sem vinnur á kvöldin og um helgar. Vaktafyrirkomulagið á þjónustustöðvum okkar er þó þannig upp byggt að fastir starfsmenn vinna mislangt fram á kvöld og aðra hvora helgi og ekki er mikið um hlutastarfsmenn.“

Brimgarðar högnuðust um 2,5 milljarða króna

Brimgarðar högnuðust um 2,5 milljarða króna árið 2019 samanborið við 1,6 milljarða króna tap árið áður. Bætt afkoma skýrist meðal annars af því að bókfært virði fasteigna hækkaði um þrjá milljarða króna og afkoma af eignarhlutum í öðrum félögum var jákvæð um 90 milljónir en árið áður var hún neikvæð um 1,6 milljarða króna.

Brimgarðar eru í eigu systkinanna Guðnýjar Eddu, Eggerts Árna, Halldórs Páls og Gunnars Þórs Gíslabarna. Fjölskyldan á heildverslunina Mata.

Við matsbreytingu fasteigna jókst eigið fé fjárfestingarfélagsins í 3,9 milljarða við árslok en það var 1,4 milljarðar árið 2018. Eiginfjárhlutfallið jókst í 30 prósent en var 14 prósent árið áður.

Eignir Brimgarða námu 13 milljörðum króna við árslok. Þar af lágu 5,2 milljarðar króna í fasteignum í rekstri félagsins. Brunabótamat sömu eigna nam 8,4 milljörðum króna. Brimgarðar eru stór hluthafi í fasteignafélögunum Þremur sem skráð eru í kauphöll. Markaðsvirði hlutabréfanna var 4,5 milljarðar króna við árslok: hluturinn í Eik var metinn á 2,1 milljarð, hluturinn í Reitum var metinn á 1,2 milljarða og hluturinn í Regin var metinn á 1,1 milljarð króna.

Samkvæmt ársreikningi töpuðu Brimgarðar 831 milljón króna á framvirkum samningum með hlutabréf á árinu 2019. Árið áður nam það tap 838 milljónum króna. Eignir í hlutabréfaafleiðum námu 6,3 milljörðum króna og skuldir

Gunnar Þór Gíslason, einn af eigendum Brimgarða.

4,5

milljörðum króna nam markaðsvirði hlutabréfa Brimgarða í fasteignafélögunum þremur í árslok 2019.

vegna þeirra námu 7,1 milljarði króna. Því nam tapið eins og fyrr segir 831 milljón króna. Skráð hlutabréf sem bókfærð voru á 4,3 milljarða króna voru veðsett til tryggingar framvirkum samningum. – hvj

GEFÐU STARFSFÓLKI UPPLIFUN Í ÖSKJU

SÉRHÖNNUM OG SÉRMERKJUM STARFSMANNAGJAFIR MEÐ UPPLIFUN AÐ ÞÍNU VALI

Hafðu samband og við útbúum persónulega starfsmannagjöf með kveðju frá fyrirtækinu, í þeim verðflokki sem þú óskar.

Loftleiðir Cabo Verde töpuðu 946 milljónum

Loftleiðir Cabo Verde töpuðu 946 milljónum króna á árinu 2019. Tapið má rekja til taps af rekstri ríkisflugfélagsins Cabo Verde Airlines á Grænhöfðaeyjum. Eigið fé eignarhaldsfélagsins var neikvætt um 927 milljónir króna.

Lánveitendur félagsins eru einkum tengdir aðilar. Eignarhalds-

félagið keypti 51 prósent hlut í Cabo Verde Airlines fyrir 1,3 milljónir evra, jafnvirði þá um 176 milljóna króna í lok árs 2018. Íslenska félagið veitti flugfélaginu vikjandi lán upp á 753 milljónir króna. Starfsemi þar liggur nú niðri vegna kórónaveirunnar. Hugmyndin með kaupnum var að tengja saman

Björgólfur Jóhannsson

annars vegar Afríku og Norður-Ameríku og hins vegar Evrópu og Suður-Ameríku.

Loftleiðir Icelandic, dótturfélag Icelandair Group, á 70 prósent hlut í Loftleiðum Cabo Verde, Kjálkanes á 20 prósent hlut og Björgólfur Jóhannsson, fyrrverandi forstjóri Icelandair Group, á tíu pró-

senta hlut. Kjálkanes er systurfélag útgerðarfyrirtækisins Gjögurs.

Erlendur Svavarsson var ráðinn forstjóri flugfélagsins Cabo Verde Airlines á Grænhöfðaeyjum í byrjun þessa árs. Tap Cabo Verde Airlines nam liðlega 21 milljón dala, jafnvirði tæplega 2,9 milljarða króna, á síðasta ári. – hvj

Verðmatsgengi Jakobsson fyrir Sýn er núna 31,5 krónur á hlut.

Merki um rekstrarbata hjá Sýn

Afkoma Sýnar var yfir væntingum á öðrum ársfjórðungi og má sjá merki um rekstrarbata. Þetta kemur fram í verðmati Jakobsson Capital. Ráðgjafarfyritækið metur nú gengi hlutabréfa í Sýn á 31,5 krónur á hlut, sem er 9 prósentum hærra en markaðsgengi, en það var áður 26,5 krónur. Verðmat Sýnar, sem var gert í kjölfar síðasta árshlutauppgjörs, hækkar um 19 prósent, eða um alls 1,5 milljarða.

Tvennt virðist útskýra rekstrarbata Sýnar að sögn greinanda Jakobsson Capital. Annars vegar mikil hagræðing í rekstri og svo innkoma Endor sem virðist hafa jákvæð áhrif á reksturinn.

„Eftirtektarverðast í uppgjörinu er þó samdráttur í rekstrarkostnaði og það þrátt fyrir að umsvif Sýnar hafi aukist við kaupin á Endor. Rekstrarkostnaður dróst saman um 9,9 prósent og var samdrátturinn hlutfallslega sá sami og í framlegð. Miklar rekstrarhagræðingaraðgerðir hafa verið hjá Sýn síðustu misserin og sést það á uppgjöri,“ skrifar greinandinn. Hann bendir á að skrifstofu- og stjórnunarkostnaður hafi dregist saman um 14 prósent, sölu- og markaðskostnaður um 13,5 prósent og launakostnaður um 9,9 prósent þrátt fyrir aukin umsvif.

Eftirtektarverðast í uppgjörinu er þó samdráttur í rekstrarkostnaði þrátt fyrir kaup á Endor.

Snorri Jakobsson

„Það verður þó að taka með þeim fyrirvörum að greinandi hefur talið sig sjá rekstrarbata áður í rekstri Sýnar.“

Þá bendir hann á að innkoma upplýsingatækniyfirtækisins Endor, sem varð hluti af rekstri Sýnar um áramótin, hafi orðið til þess að heildartekjur Sýnar jukust um 3,5 prósent. Án Endor hefðu tekjur dregist saman um 9,7 prósent, eða um 966 milljónir króna.

Fram kom í síðasta árshlutauppgjöri Sýnar að til athugasemja væri að bjóða hluta farsímakerfisins til sölu sem myndi skila umtalsverðu fjármagni til hluthafa. Stuttu síðar sagði Heiðar Guðjónsson, forstjóri Sýnar, í viðtali við Markaðinn að innviðir væru eftirsóttir af fjárfestum úti um allan heim og þá gæfust tækifæri til þess að selja eða endurfjármagna innviði á allt öðrum kjörum en hafa hingað til verið í boði.

Í gær var greint frá því að sænski fjarskiptarisinn Telia hefði selt dótturfélagið Telia Carrier, sem heldur utan um innviði þess, til Polhem Infra, sem er fjárfestingafélag á vegum sænskra lifeyrissjóða. – þff

Jensína Kristín Bððvarsdóttir, sem kjörin var í stjórn Haga í vor, starfaði áður hjá alþjóðlega ráðgjafarfyritækinu Valcon. FRÉTTABLAÐIÐ/SIGTRYGGUR ARI

Myndaðist gat á markaðnum

Reynt starfsfólk, sem áður starfaði hjá Capacent, stofnaði ráðningarstofuna Vinnvinn. Atvinnuleit er langhlaup og er erfið í dag þar sem fleiri sækja um hvert starf. Alltaf hreyfingar á atvinnumarkaði.

Helgi Vífill
Júlíusson
helgivifill@frettabladid.is

Þeir stjórnendur fyrirtækja sem við höfum rætt við ýta sömu-leiðis undir bjartsýnina.

Fyrir okkur er þetta rétti tíminn til að stofna eigin ráðningarstofu. Það myndaðist gat á markaðnum þegar Capacent hætti starfsemi í vor. Þetta segir Jensína Kristín Bððvarsdóttir, sem stofnaði Vinnvinn ásamt Hilmarí G. Hjaltasyni og Auði Bjarnadóttur. Tvö síðarnefndu störfuðu áður hjá Capacent.

„Þeir stjórnendur fyrirtækja sem við höfum rætt við ýta sömu-leiðis undir bjartsýnina, við förum af stað með nokkur laus störf sem við vinnum að því að manna. Það eru ýmis fyrirtæki að bæta við sig starfsfólki um þessar mundir þótt að sjálfsögðu glími önnur við erfiðleika sem rekja má til COVID-19.

Vissulega eru þetta erfiðir tímar, svo ég vitni í eina af mörgum könnunum Maskínu þá liður fólk verr andlega, það stundar minni líkamsrækt og hittir færri fólk. Auk þess hafa margir misst vinnuna vegna samdráttar í efnahagslífinu. En það er ekki þar með sagt að þeir sem eru í starfi vilji ekki breyta til. Það eru alltaf hreyfingar á vinnumarkaði,“ segir Jensína Kristín.

Stofnendur stofunnar hafa þekkt í yfir 20 ár. „Ég reð Hilmar, sem er nú einn sá umsvifamesti í stjórnendaleit hérlandis, árið 1998 til Ráðningarþjónustu Gallup sem síðar varð Capacent. Auður, sem

starfað hefur við ráðningar frá árinu 1994, gekk til liðs við okkur um svipað leyti. Ég segi óhikað að saman myndum við landsliðið í ráðningum,“ segir hún.

Jensína Kristín, sem kjörin var í stjórn Haga í vor, starfaði áður hjá alþjóðlega ráðgjafarfyritækinu Valcon, sem nú á í samstarfi við Vinnvinn. Áður var hún framkvæmdastjóri stefnumótunar og mannauðsmála hjá Alvogen frá 2015 til 2018 og framkvæmdastjóri þróunar og mannauðs hjá Landsbankanum 2010 til 2015. „Ég þekki þess vegna vel hvernig er að vera hinum megin við bordið. Vel mönnuð teymi skipta sköpum í rekstri,“ segir hún.

Aðspurð um stöðuna á vinnumarkaðnum og fjölda atvinnulausra segir Jensína að þetta sé og verði erfiðasti hluti starfsins. „Í dag er þetta sérstaklega erfitt því við vitum af mörgum sem búa yfir mikilli reynslu og hæfileikum sem eru að leita sér að starfi. Atvinnuleit er langhlaup og er sérstaklega erfið í dag þar sem fleiri sækja um hvert

Hausaveiðar á vinnumarkaði

Jensína Kristín segir að það geti verið margar ástæður fyrir því að fyrirtæki auglýsi ekki eftir stjórnanda heldur nýti frekar stjórnendaleit ráðningarstofa. Til dæmis að það þurfi að ráða fljótt stjórnanda í starfið, verið sé að breyta skipuriti, starfsmenn færist innan fyrirtækis, uppsagnir, óróleiki innan fyrirtækisins og ýmislegt annað.

„Fyrirtæki leita til okkar vegna þess að við höfum tengslanetið, þekkinguna og reynsluna. Það er okkar hlutverk að ræða við þá sem eru ekki að leita sér að nýju starfi en við teljum að henti vel. Fyrirtæki búa mögulega ekki yfir þessari þekkingu eða eru ekki í þeirri aðstöðu að geta gert þetta sjálf,“ segir hún.

Hefur það færst í aukana á síðustu misserum að stjórnunarstöður séu ekki auglýstar eða er þróunin á hinn veginn?

„Þetta er svipað og það hefur verið síðustu 20 árin.“

Hvernig geta stjórnendur vakið athygli á sér á meðal hausaveiðara?

„Láta okkur vita af sér en svo tökum við einnig eftir þeim sem skara fram úr. Við vinnum við að fylgjast með fólki, árangri eininga og fyrirtækja, og tökum eftir því hverjir eru að standa sig vel.“

starf. Vegna þess þarf fólk að undirbúa sig fyrir að fá hafnanir, eins leiðinlegt og það getur verið. Það er því mjög mikilvægt að fólk í atvinnuleit vandi sig vel meðal annars við gerð ferilskrár, umsóknar og undirbúi sig vel fyrir atvinnuviðtöl.“

Jensína Kristín segir að margir sem standi á tímamótum og séu í atvinnuleit þegar hillir undir lok starfsævinnar einblini um of á aldur sinn í stað þess að beina sjónum að reynslu sinni, þekkingu og hæfni. „Reynsla er mjög dýrmæt og fyrirtæki horfa meira í dag til fjölbreytileikans og að hafa góða samsetningu teyma.“

Hún hvetur atvinnuleitendur til að sækja sér endurmenntun og til-

einka sér ný vinnubrögð. „Endurmenntun á Íslandi er góð og það er auðvelt að afla sér nýrrar þekkingar á netinu. Endurmenntun getur líka bætt andlega liðan þeirra sem eru í atvinnuleit. Svo má ekki gleyma því að atvinnuleit er vinna og nauðsynlegt að gefa sér tíma á hverjum degi í þá vinnu,“ segir Jensína Kristín.

Aðspurð hvernig hún velji á milli fjögurra umsækjenda sem eru líkir hvað varðar menntun og sambærilega starfsreynslu, þá sé horft til samsetningar teyma og menningar fyrirtækis. Hægt sé að greina frekar á milli umsækjanda með ýmsum matstækjum og draga fram muninn með notkun til dæmis persónuleikaprófa og raunhæfra verkefna.

SIR ARNAR GAUTI

LÍFSSTÍLSÞÁTTUR

ALLA FIMMTUDAGA

KL. 21:30

SIR ARNAR GAUTI

Lífsstílsfrömuðurinn Arnar Gauti mætir aftur á skjáinn með glænýjan lífsstílspátt. Í þáttunum heimsækir hann falleg og vel hönnuð íslensk heimili og sýnir áhorfendum fyrir og eftir breytingar. Hann kynnir sér íslenska veitingahúsamenningu, skoðar uppbyggingu nýrra hverfa þar sem nútíma arkitektúr er í fyrirrúmi og fjallar einnig um ýmis lífsstílstengd málefni.

Sir Arnar Gauti er á dagskrá Hringbrautar alla fimmtudaga kl. 21:30.

Öryggismiðstöðin og Húsasmiðjan
bjóða landsmönnum upp á Sir Arnar Gauta

HRINGBRAUT

Í Hvítbók um framtíðarsýn fyrir fjármálakerfið, sem var gefin út í lok 2018, var lagt til að auka frelsi einstaklinga við ávöxtun séreignarsparnaðar.

Hávært ákall um frjálsari séreign

Atvinnulífið kallar eftir frjálsari ráðstöfun séreignar. Í áformaðri grænbók um lífeyrismál þarf að taka á stærð lífeyrissjóða, stjórnarkjöri og útfæra kerfið þannig að sjóðfélagar geti kosið með fótunum. Þetta segja fjölmargir viðmælendur úr atvinnulífinu.

Þorsteinn Friðrik Halldórsson
tfh@frettabladid.is

Stjórnendur, sérfræðingar og einkafjárfestar úr atvinnulífinu eru nokkuð sammála um þær breytingar sem þarf að gera á lífeyriskerfinu. Langflestir viðmælendur Markaðarins nefndu að auka þyrfti frelsi við ávöxtun séreignarsparnaðar til þess að vinna gegn samþjöppun valds í fjármálakerfinu. Lífeyriskerfið væri orðið of stórt, sjóðfélagar þyrftu að geta kosið með fótunum ef þeim mislíkar stjórn sjóða og skerpa þyrfti umgjörð um stjórnarkjör til þess að koma í veg fyrir pólitísk afskipti af sjóðunum.

„Þetta er spurning um valddreifingu í íslensku fjármálakerfi.“ segir Óli Björn Kárasón, formaður efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis, sem vill auka frjálsræði með þeim hætti að fólk hafi ráðstöfunarrétt yfir því hvernig fjármunir þess eru ávaxtaðir.

„Aðalmarkmið Samtaka atvinnulífsins er að skapa varanlega sátt um lífeyriskerfið.“ segir Hannes G. Sigurðsson, ráðgjafi stjórnar samtakanna, í samtali við Fréttablaðið. „Það er meðal annars gert með því að einfalda og skýra lífeyrissjóðalögin, lagfæra laskað samspil réttindakerfis lífeyrissjóða og almannatrygginga og fella út alls kyns ójafnræði sem þar er að finna.“

Gunnar Baldvinsson, framkvæmdastjóri Almenna lífeyrissjóðsins, segist vilja að einstaklingar hafi meira val um lífeyrissjóði og ávöxtun iðgjalda. Þá sé tímabært að endurskoða aðkomu aðila vinnumarkaðarins við ávöxtun séreignarsparnaðar. Ein leið til þess væri að gefa viðurkenndum fjárfestingarsjóðum færi á því að taka að sér ávöxtun sparnaðarins.

Þá sagði Ásgeir Jónsson seðlabankastjóri nýlegu í viðtali við Markaðinn að hann vildi sjá meira dreifraði í því hvernig lífeyrissparnaði er ráðstafað. Hefur hann áhyggjur af samþjöppun ákvarðanatöku á fjármálamarkaði vegna stærðar lífeyrissjóðanna. „Það fyrsta sem ég myndi vilja

Vill meira valfrelsi í kerfinu

Gunnar Baldvinsson, framkvæmdastjóri Almenna lífeyrissjóðsins, telur að nokkrar veigamiklar breytingar á kerfinu séu tímabærar.

„Ég myndi gjarnan vilja að stefnumörkun í lífeyrismálum byggði á vandaðri greiningu á raunverulegri sparnaðarþörf einstaklinga og að iðgjald og samsetning lífeyrisréttinda taki mið af því,“ skrifar Gunnar í svari við fyrirspurn Markaðarins.

„Ég myndi jafnframt vilja að einstaklingar hefðu meira val, meðal annars um lífeyrissjóð til að greiða í, um samsetningu lífeyrisréttinda og ávöxtun iðgjalda.

Þá er tímabært að endurskoða aðkomu aðila vinnumarkaðarins að stjórnun sjóðanna og uppbyggingu kerfisins – draga úr vægi þeirra en auka ábyrgð sjóðfélaga.“

Fleiri stjórnendur innan lífeyriskerfisins hafa sagt breytingar tímabærar. Gerður Guðjónsdóttir, framkvæmdastjóri Brúar lífeyrissjóðs, sagði í viðtali við Markaðinn í lok sumars að lækkan

vaxta kallaði á endurskoðun viðmiða sem notuð eru til að meta skuldbindingar lífeyrissjóðanna.

„Við verðum að vera vakandi yfir þeim þáttum sem hafa áhrif á skuldbindingar sjóðanna því það er ekki gott að lofa einhverju sem ekki er hægt að standa við.

Mikilvægt er að vinna hefjist sem fyrst um hvernig við eigum að takast á við á hækkandi lífaldur og lægri ávöxtun,“ sagði Gerður.

stjórnenda og sérfræðinga úr viðskipta- og atvinnulífinu hvað hann vildi fá út úr þessari stefnumörkun. Á meðal viðmælenda er samhljómur um að lífeyriskerfið taki til sín of stóran hluta af sparnaði almennings. Heildariðgjaldið, sem hefur hækkað töluvert á undanförunum árum, nemur nú 15,5 prósentum.

„Við höfum búið til svo stórt kerfi að það hentar ekki fjármögnun hér á landi og því þarf að breyta,“ segir viðmælandi Markaðarins á fjármálamarkaði. Hann nefnir sem dæmi að fjármögnun, sem er stór á mælikvarða íslenskra fyrirtækja, sé of lítil fyrir lífeyrissjóðina. Þetta leiðir til þess að íslensk vaxtarfyrirtæki, sem íhuga skráningu á markað, horfa frekar til Svíþjóðar heldur en Íslands.

„Ef við viljum áfram búa við góð lífskjör þarf að stuðla að nýsköpun og við munum seint keppa við önnur lönd í lágu kostnaði eða lágu sköttum,“ bætir hann við. „En við erum með allar forsendur fyrir góðu aðgengi að fjármagni í ljósi þess að við erum með hlutfallslega stærsta lífeyriskerfi heims.“

Skapa þurfi umgjörð þannig að sparnaður þjóðarþúsins geti auðveldlega leitað í arðbærar fjárfestingar á Íslandi. Eins og staðan er í dag, bendir hann á, geta sjóðirnir vegna stærðar sinnar litið annað gert en að fjárfesta erlendis.

Annar viðmælandi, sem stýrir stóru fjárfestingasafni, veltir þeirri spurningu upp hvers vegna lífeyrissjóðirnir fjárfesti lítið í nýsköpun, lykiltáknugreinum, heilbrigðisþjónustu og innviðum. Of mikill fókus sé á að fjárfesta í steinsteypu, hvort sem það er í atvinnuhúsnæði eða íbúðarhúsnæði gegnum sjóðfélagalán.

„Sá hræðsluáróður sem hefur verið í gangi gegn „mistökum“ mun leiða af sér neikvæð áhrif á ávöxtun til lengri tíma því að þeir forðast verkefni sem geta skilað mikilli ávöxtun, þar sem tapsáhætta er meiri en í „hefðbundnum“ verkefnum,“ segir hann.

Draga þurfi úr miðstýringu

Í Hvítbók um framtíðarsýn fyrir fjármálakerfið, sem var gefin út í lok 2018, var lagt til að auka frelsi einstaklinga við ávöxtun séreignarsparnaðar. Ein leið til þess væri að gefa viðurkenndum fjárfestingarsjóðum færi á því að taka að sér ávöxtun sparnaðarins.

Þá sagði Ásgeir Jónsson seðlabankastjóri nýlegu í viðtali við Markaðinn að hann vildi sjá meira dreifraði í því hvernig lífeyrissparnaði er ráðstafað. Hefur hann áhyggjur af samþjöppun ákvarðanatöku á fjármálamarkaði vegna stærðar lífeyrissjóðanna.

„Það fyrsta sem ég myndi vilja

breyta er að gefa fólki aukid frelsi til að velja sér lífeyrissjóð og færa eignina milli sjóða. Mín skoðun er sú að það hafi verið gerð stórkostleg mistök að nýta ekki tækifærið, nú síðast þegar framlög í lífeyrissjóði voru aukin, og gefa fólki kost á að hafa meira um það að segja hvert sá viðbótarsparnaður rennur,“ segir viðmælandi sem hefur viðtæka reynslu af stjórnarsetu í skráðum félögum.

„Þannig hefði mátt þjálfa fólk í að hugsa meira um þessi mál, vera virkara á þessu sviði og draga úr miðstýringu í stað þess að auka hana,“ bætir hann við. Miðstýring sparnaðar og aukin forsjárhyggja hafi gert það að verkum að almenningur hafi þurft sérstakt samþykki til að kaupa hlutabréf fyrir 100 þúsund krónur í útboði ícelandair.

„Þegar þetta hefur gengið svona langt má segja að sparnaður venjulegs fólks sé orðinn nær fullkomlega miðstýrður og því förum við í auknum mæli á mis við það vit sem felst í vali fjöldans.“

Umsvifamikill einkafjárfestir segir núverandi kerfi leiða til einsleitra fjárfestingaákvæðana og samþjöppun fjárhagslegs valds. Ekki dugi að gefa fólki atkvæðisrétt í sjóðunum heldur þurfi að færa því fjárhagslegt vald yfir sparnaði sínum.

„Það er miklu heilbrigðara fyrir komulag að gefa lífeyrisþegum kost

Þetta er dálitið eins og að fara ekki á eftir innbrotspjófum heldur ræða almennt um hvernig bæta má innbrotavarnir.

á því að stjórna stærstum hluta lífeyrissparnaðar síns á læstum fjárvörslureikningum eða hjá sérhæfðum fjárfestingarfyrirtækjum,“ segir hann.

„Með því að gera launþegum betur ljóst hver raunveruleg lífeyriseign þeirra er munu allir þeir, sem eru búnir að vera á vinnumarkaði í meira en áratug, átta sig á því að þeir eru í raun bullandi kapítalistar.“

Viðmælandi sem starfar í eignastýringu fjármála fyrirtækis bendir á að víða erlendis ákveði fólk sjálft hvernig þarf að ráðstafa séreignarsparnaði sínum og nefnir sem dæmi 401K-reikningana í Bandaríkjunum. „Við þekkjum það vel úr eignastýringu að mismunandi leiðir henta mismunandi aldursþópum og einstaklingum og aukinn sveigjanleiki gæti til dæmis hentað þeim sem líta heildstætt á eignir sínar.“

Óraunhæft viðmið

Lífeyrissjóðir núvirda skuldbindingar sínar miðað við 3,5 prósentu vexti umfram verðbólgu en sú ákvörðun tók mið af útlánávöxtum Íbúðalánasjóðs á tíunda áratugnum. Síðan þá hafa vextir lækkað töluvert.

Eignir lífeyrissjóða hafa ekki jafn langan líftíma og skuldbindingarnar, sem gerir sjóðina næma fyrir vaxtabreytingum. Í dæmigerðum opnum lífeyrissjóðum þar sem dreifing sjóðfélaga er í takt við aldursdreifingu þjóðarinnar má ætla að meðallíftími skuldbindinga liggja á bilinu 20 til 25 ár en að líftími eigna sé styttri.

**Hvorki atvinnurek-
endur né verkalýðs-
félög ættu að tilnefna
stjórnir heldur væri heppi-
legra ef það væri kosið í
stjórnir og sjóðfélagar hefðu
atkvæðisrétt.**

Þó að sjóðirnir hafi fjárfest í eign-
um sem skaffa nægilega ávöxtun í
dag gæti ávöxtunin sem þeir fá við
að endurfjárfesta verið lægri en
vestirnir sem skuldbindingarnar
miða við.

„Allir vita að 3,5 prósentu raun-
ávöxtun er óraunhæft viðmið þegar
núvörð á lífeyrissjóðsskuldbind-
ingar,“ segir einn viðmælandi en
bendir jafnframt á að breyting á við-
miðinu þýði í raun að réttindi fólks
sem fær greitt í dag og á næstu árum
séu ofmetin. Þannig verði gengið á
sparnað yngra fólks.

„Í raun er galið fyrir ungt fólk að
greiða í þá lífeyrissjóði sem eru til
staðar. Ungt fólk ætti að stofna eigin
lífeyrissjóð svo eitthvað verði eftir
þegar það kemst á eftirlaunaaldur,“
bætir hann við.

Lausnir að hans mati er sú að
núvörð skuldbindinguna miðað við
markaðskröfu en það myndi kalla á
skerðingu réttinda. „Meðalvegur
væri að breyta kröfunni í 3,5 pró-
senta nafnkröfu sem myndi mýkja
áhrifin á núverandi réttindi. Það
væri ekki fullkomlega réttlátt, en
samt í rétta átt.“

Hætta á misbeitingu

Fjármálaeftirlit Seðlabanka Íslands
hefur ákvarðanatöku lífeyrissjóða
vegna útboðs Icelandair til skoð-
unar. Seðlabankastjóri greindi frá
þessu á opnum fundi fjármálastöð-
ugleikaneftndar í kjölfar útboðsins.

Tillaga um að Lífeyrissjóður verzl-
unarmanna myndi skrá sig fyrir 2,5
milljarða króna hlut í hlutfjárút-
boði Icelandair Group féll á jöfnum
atkvæðum þar sem fjórir stjórnar-
menn greiddu atkvæði með og fjórir
greiddu atkvæði gegn. Stjórnar-
mennirnir sem kusu gegn tillögunni
voru allir tilnefndir í stjórn af VR.

Í sumar beindi stjórn VR þeim
tilmælum til stjórnarmanna sem
VR skipar í stjórn lífeyrissjóðsins
að sniðganga eða greiða atkvæði
gegn þátttöku í væntanlegu hluta-
fjárútboði Icelandair. Var það gert
vegna óánægju stjórnar VR með það
hvernig Icelandair hefði staðið að
kjaraviðræðum við Flugfreyjufélag
Íslands. Þá sagði Ragnar Þór Ing-
ólfsson, formaður VR, í viðtali við
Fréttablaðið sama dag að stjórnar-
mönnum VR í sjóðnum, sem ekki
færu eftir tilmælunum, yrði skipt
út. Tilmælin voru dregin til baka af
stjórn VR eftir harða gagnrýni.

„Eins og núverandi forysta verka-
lýðsfélaganna hefur itrekað sýnt, er
raunveruleg hætta á því að lífeyris-
sjóðunum verði beitt í pólitískum
tilgangi. Það þarf að skilgreina
miklu betur hvaða hagsmuni stjórn-

Innleiða þarf samkeppni milli sjóða

Óli Björn Kárason, formaður
efnahags- og viðskiptaneftndar
Alþingis, segir æskilegt að auka
frjálsræði með þeim hætti að
fólk hafi ráðstöfunarrétt yfir því
hvernig fjármunir þess eru
ávaxtaðir.

„Þetta er spurning
um valddreifingu í
íslensku fjármálakerfi.
Vægi lífeyrissjóðanna,
og þar með líka hvað
ætlast er til af
þeim, er orðið
fullmikið og
þess vegna
er kannski
ekki ráðlegt
að aukin
iðgjöld fari
inn í lífeyris-
kerfið með
sama hætti

og áður. Það hvernig auknum ið-
gjöldum er ráðstafað ætti frekar
að vera í höndum launafólks,“
segir Óli Björn. Hér vísar hann til
tilgreindrar séreignar, það er 3,5
prósenta hækkunar framlags
atvinnurekenda í lífeyrissjóði
á almennum markaði sem
fólst í kjarasamningum ASÍ
og SA árið 2016.

„Fólk getur þannig tekið
ákvörðun um að láta lífeyris-
sjóðina ávaxta iðgjöldin sín
áfram, ráðstafað því sjálft í
kaup á íbúðarhúsnæði eða fjár-
fest beint í atvinnulífínu.“

Þá telur hann einnig mikil-
vægt að gera fólki kleift að
flytja áunnin lífeyrisréttindi
milli sjóða.

„Alla tíð hef ég verið
sannfærður um að aukið
lýðræði í sjóðunum

stjórnarformaður í skráðu félagi.
„Mín skoðun er sú að stjórnir
stórra lífeyrissjóða eigi að vera frek-
ar fjölmennar, sjö til níu manns, og
að kjörtímabilið ætti að vera þrjú ár
og hámarksseta níu ár. Aðeins ætti
að kjósa um tvo eða þrjá stjórnar-
menn í senn á þriggja ára fresti.
Setja þarf ramma um fundina, til
dæmis um lengd þeirra og fyrir-
komulag. Þetta þróunarferli þarf að
taka nokkur ár til að ekki sé tekin
óásættanleg áhætta.“

Forstjóri á fjármálamarkaði
nefnir einnig að koma þurfi í veg
fyrir reglulegar byltingar í lífeyris-
sjóðum með því að lengja kjörtíma-
bil. Að hans mati eiga að vera fimm
stjórnarmenn sem allir eru kosnir
af sjóðfélögum og einungis er kosið
um eitt stjórnarsæti á hverju ári.
Þannig tekur tíma að endurnýja
stjórn.

Annar viðmælandi segist ekki
sjá mikinn mun á því hvernig
stjórnir séu skipaðar enda sé hætta
á misbeitingu valds í öllum kerfum.
Lykilatriðið sé að sjóðfélagar geti
kosið með fótunum, það er að hafa
völ á því að færa sig milli lífeyris-
sjóða ef þeim mislíkar það hvernig
einum sjóði er stýrt.

„Jafnframt þarf að breyta því að
einstaklingar séu skyldaðir með
beinum eða óbeinum hætti til að
greiða í ákveðinn lífeyrissjóð, VR
greiðir til dæmis í LIVE, Efling í
Gildi og svo framvegis. Hver og einn
verður að geta valið, og með því er
hægt að bjóða upp á mismunandi
valkosti. Sums staðar eru atvinnu-
rekendur og launþegahreyfingar
sem velja stjórn, sums staðar sjóð-
félagar og annars staðar rekstrar-
aðilar. Mér finnst ekki þurfa eina
heilðarlausn.“

Lögmaður með viðtæka þekk-
ingu á löggjöf á fjármálamarkaði
segir fulla ástæða til að gera kröfur
til hagsmunasamtaka sem skipa
stjórnarmenn lífeyrissjóða enda sé
ábyrgð þeirra ekki síðri en til dæmis
virkra eigenda fjármálafyrirtækja.

„Þannig mætti gera kröfur til
þess að háttsemi skipunaraðila
gagnvart lífeyrissjóði einkennist

sé útgangspunkturinn. En það
verður hins vegar að viður-
kennast að þróun mála á síðustu
vikum hefur vakið spurningar. Ég
hef staldrað við það að lífeyris-
málin verði skoðuð í samhengi
við skipulag á vinnumarkaði og
vinnulöggjöfina, og það verði
tryggt að launafólk hafi val um
í hvaða lífeyrissjóð það greiðir.
Hugsanlega er það mikilvægara
en að sjóðfélagar hafi beint áhrif
á stjórnir lífeyrissjóða.“

Óli Björn tekur þó fram að út-
færsla á kerfi þar sem fólk getur
flutt réttindi sín milli sjóða geti
verið flókin í ljósi þess að sam-
setning sjóðfélaga, og þar með
örorkubyrði, er mismunandi
eftir sjóðum. „En ég er í grunninn
kominn á þá skoðun að innleiða
skuli samkeppni milli lífeyris-
sjóða.“

af þekkingu, reynslu og ráðvæðni.
Þá þyrfti að vera til staðar úrræði ef
skipunaraðilinn misbeitir áhrifum
sínum, til dæmis svipting á skip-
unarvaldi, að minnsta kosti í ein-
hvern tíma, og stjórnvaldsektir,“
segir hann.

„Til að auka sjálfstæði og óhæði
stjórnarmanna í lífeyrissjóðum
mættu lög kveða á um að skipun-
araðili geti ekki skipað eigin starfs-
menn eða stjórnarmenn í stjórn
lífeyrissjóða.“

Einnig þurfi skýrari lagaum-
gjörð um sjóðfélagalýðræði, meðal
annars framkvæmd ársfundar og
framkvæmd kosningar. Setja þurfi
ákvæði um rafrænt stjórnarkjör
þannig að sjóðfélagar geti haft raun-
veruleg áhrif.

Viðmælandi í eignastýringu segir
ekki hægt að fela hverjum sem er
að stjórna lífeyrissjóði og því sé
naðarsynlegt að bæta við hfnis-
skilyrðum, svo sem um menntun
og reynslu af því að undirbúa og
taka fjárfestingarákvarðanir auk
löggildingar í verðbrefaviðskiptum.

Byggja upp dýr teymi

Þá nefnir hann einnig að lífeyris-
sjóðirnir hafi í auknum mæli tekið
að sér hlutverk banka og eignastýr-
ingarfyrirtækja.

„Margir lífeyrissjóðir hafa til að
mynda byggt upp dýr eignastýr-
ingarteymi og útlánateymi. Þetta er
ekki skynsamleg þróun vegna þess
að mikil hætta er á að starfsemi líf-
eyrissjóðanna verði of flókin, ekki
hagkvæm eða skilvirk og einka-
markaðurinn er ekki nýttur til
að hámarka gæði þjónustu,“ segir
hann. Frekar eigi að nýta fyrirtæki
sem sérhæfa sig í þessari þjónustu,
leita til þeirra sem bjóða best og
tryggyja sérhæfingu á fjármálamark-
aði lífeyrisþegum til hagsbóta.

Í Hvítbókinni fyrrnefndu var ein-
mitt mælt með því að fjárfestingum
lífeyrissjóðanna yrði komið inn í
fjárfestingarsjóði. Það væri heppi-
legt frá frjálsarhóli samkeppni,
mögulegra hagsmunaárekstra og
virkra skoðanaskipta á markaði
að lífeyrissjóðir settu fjárfestingar-

**Sá hræðsluáróður
sem hefur verið í
gangi gegn „mistökum“ mun
leiða af sér neikvæð áhrif á
ávöxtun til lengri tíma.**

verkefni sín í fjárfestingarsjóði
með skýrt stjórnunarlegt sjálfstæði
og „faðmlengdarfjarlægð“ frá bæði
stjórn og framkvæmdastjórn við-
komandi lífeyrissjóðs.

Öfugsnúir hvatar

Á meðal sumra einkafjárfesta gætir
óánægju með það hvernig lífeyris-
sjóðir beita sér í félögunum sem þeir
fjárfesta í. Einn bendir á að hvatarn-
ir sem eru innbyggðir í kerfið séu til
vandræða. Starfsmenn sjóðanna
fái litla umbun ef vel gengur en oft
miklar ákúrir ef miður fer.

„Ofkast er þá niðurstaðan að láta
hlutina malla í stað þess að breyta.
Þannig er ekkert frumkvæði hjá líf-
eyrissjóðum til að skipta um stjórn-
armenn ef ávöxtun hefur verið léleg
í samanburði við önnur félög,“ segir
hann.

„Nú er það svo að í sumum
skráðum félögum er stjórn saman-
sett af óháðum stjórnarmönnum
sem eiga ekkert í félögunum. Þar
virðist arðsemi virðist vikja fyrir
öðrum þáttum svo sem að forðast
fjölmiðlaumfjöllun og óþægilegar
aðgerðir, og hafa fjármagnsskipan
þannig að hún sé sem þægilegust
fyrir stjórnendur þrátt fyrir að það
komi niður á ávöxtun hluthafa.“

Tvær lausnir eru við þessum
vanda að hans mati. Ein sé sú að
lífeyrissjóðir hafi takmarkaðan
atkvæðisrétt í félögum og kjósi
fremur með fótunum ef þeim mis-
líkar eitthvað, það er selji hluti sína.
Hin lausnin er að færa meira af fjár-
magni í stýringu sjóðastýringar-
fyrirtækja. „Í öllu falli er núverandi
kerfi, sem er með of háu hlutfalli af
óháðum stjórnarmönnum, ávísun
á það að ábyrgð á ákvörðunum sé
óskýr og jafnvel ekki til staðar.“

Annar einkafjárfestir tekur í
sama streng. „Ekkert aðhald virðist
vera með þeim stjórnarmönnum,
þeir eru kosnir ár eftir ár án tillits
til framlags til vaxtar eða viðgangs
fyrirtækjanna,“ segir hann.

Lögmaður segir að huga þurfi að
hagsmunaárekstrum og samkeppni-
isáhrifum vegna eignarhalds líf-
eyrissjóða í skráðum fyrirtækjum,
til að mynda tryggingafyrirtækjum
og smásölufyrirtækjum, sem eru
keppinautar á markaði.

„Bæði þarf að horfa til stöðu ein-
stakra sjóða og sjóðanna í heild.
Hætt er við því að hvati til sam-
keppni minnki í slíku umhverfi, að
minnsta kosti ef ekki er gripið til
skýrra gagnaðgerða. Samkeppnis-
eftirlitið hefur sagt að þetta sé
áhyggjuefni, en hefur, svo best er
vitað, ekki gripið til aðgerða til að
hafa áhrif á stöðuna.“

Varanleg sátt er markmið SA

„Aðalmarkmið Samtaka atvinnu-
lífsins er að skapa varanlega sátt
um lífeyriskerfið,“ segir Hannes G.
Sigurðsson, ráðgjafi stjórnar sam-
takanna, í samtali við Markaðinn.
„Það er meðal annars gert með
því að einfalda og skýra lífeyris-
sjóðalögin, lagfæra laskað sam-
spil réttindakerfis lífeyrissjóða
og almannatrygginga og fella út
alls kyns ójafnræði sem þar er að
finna.“

Þessar áherslur hafa, að sögn
Hannesar, komið fram í sam-
skiptum Samtaka atvinnulífsins
við stjórnvöld og Alþýðusamband
Íslands um lífeyriskerfið og form-
legu nefndarstarfi þessara aðila
á undanfórnum árum. Hannes
nefnir sérstaklega tilgreinda sér-

eign, sem var hluti kjarasamnings
SA og ASÍ árið 2016. Tilgangur
hennar er aukinn sveigjanleiki
í lífeyristöku sem felst í því að
sjóðfélögum gefist kostur á því að
hætta fyrir störfum eða fá hærri
greiðslur á fyrri hluta lífeyristöku-
tímabils en því síðara.

„Lögin endurspeгла ekki þann
kjarasamning en lagastoð fyrir
tilgreinda séreign var forsenda
samningsaðila fyrir gerð hans
og fyrir lágu skýr fyrirheit um
slíka lagabreytingu af þáverandi
stjórnvöldum. Lífeyrissjóðir
innleiddu þessa nýju tegund
séreignarlífeyrissparnaðar en í
kjölfarið gerði Fjármálaeftirlitið
athugasemd og tülkaði hana
eins og hverja aðra séreign sam-

kvæmt lífeyrissjóðalögunum.
Þar af leiðandi væri til að mynda
hægt að taka hana út í einu lagi
áður en lífeyristaka hefst, sem er
á skjön við yfirlýsta markmiðið,“
segir Hannes. Lögin þurfi að
endurspeгла þann sveigjanleika
sem lagt er upp með í kjarasam-
ningnum.

Markmið SA og ASÍ var að verja
þessa tegund lífeyrissparnaðar
gegn ásókn í að veita lagaheim-
ildir til þess að taka hann út og
ráðstafa til annars en greiðslu
lífeyris. Niðurstaða Lífskjara-
samningsins var hins vegar sú að
heimila takmarkaða ráðstöfun til
öflunar húsnæðis.

„Það er mikilvægt að koma
þessu í fastar skorður þannig að

þeim hluta lögbundinnar skyldu-
tryggingar sem við nefndum
tilgreinda séreign, og á að stuðla
að sveigjanlegri lífeyristöku, sé
varið til greiðslu mánaðarlegs
lífeyris eftir að taka lífeyris hefst,
en sé ekki umbreytt í almennan
sparnað sem unnt sé að ráðstafa
til einhvers annars með lögum
frá Alþingi eftir því sem vindar
blása á hverjum tíma.“

Þá munu SA leggja áherslu á
samræmingu skilgreininga í
almannatryggingalögum og
lífeyrissjóðalögum. Í þeim er
til dæmis fjallað um skerta
starfsgetu með mjög mis-
munandi hætti og óleyst eru
vandamál í samspili örorku-
lífeyrisgreiðslna þeirra.

Maria Kristjánsdóttir og Hulda Árnadóttir stýra GHIP sem sérhæfir sig í hagsmunagæslu fyrir erlenda rétthafa hugverkaréttinda. FRÉTTABLAÐIÐ/SIGTRYGGUR ARI

Opnað fyrir óhefðbundin vörumerki

Lagabreyting opnar fyrir skráningu á óhefðbundnum vörumerkjum, svo sem hljóðmerkjum og þrívíddarmerkjum. Umsóknir um vörumerkin sem tengjast COVID-19 bera lítinn árangur. Eigendur þekktra vörumerkja taka afstöðu í pólitískum málum.

Þorsteinn Friðrik Halldórsson
tfh@frettabladid.is

Lögmennirnir Hulda Árnadóttir og María Kristjánsdóttir, sem stýra starfsemi GH Sigurgeirsson Intellectual Property (GHIP) á Íslandi, segja að vafalaust muni skráning á óhefðbundnum vörumerkjum, svo sem hringitóni Nokia eða ljónsöskri MGM, líta dagsins ljós á Íslandi.

Þann 1. september 2020 tóku gildi töluverðar breytingar á vörumerkjalögum á Íslandi. Með breytingunum var vörumerkjatilskipun Evrópusambandsins frá 2015 innleidd, en á meðal markmiða vörumerkjatilskipunarinnar var að nútímavæða reglur um vörumerki í samræmi við nýjustu tækni.

GHIP hefur sérhæft sig í hagsmunagæslu fyrir erlenda rétthafa hugverkaréttinda, aðallega eigendur vörumerkja, einkaleyfa og hönnunar sem skráð eru hér á landi. Haustið 2018 keypti LEX lögmannsstofa rekstur fyrirtækisins, en fram að þeim tíma hafði stofnandi fyrirtækisins, Gunnar H. Sigurgeirsson, rekið það um áratuga skeið.

„Ein helsta breytingin er sú að opnað er fyrir skráningu á svokölluðum óhefðbundnum vörumerkjum. Talað hefur verið um óhefðbundin vörumerki þegar merkin samanstanda ekki einungis af orðum eða myndum,“ segir Hulda. Dæmi um slík merki eru hljóðmerki, hreyfimerki, lita-merki, þrívíddarmerki og margmiðlunarmerki. Fyrir breytingar á lögum var ekki útilokað að skrá slík vörumerki hér á landi, en eftir breytinguna er með skýrum hætti horfið frá þeirri kröfu að vörumerki þurfi að vera sýnileg tákn.

Hulda segir að áfram sé gerð sú krafa að merkið þurfi að vera sett fram með skýrum og aðgengilegum hætti þannig að almenningur og skráningaryfirvöld geti áttað

sig á því hvert inntak merkisins er. Nú þegar er fjöldi óhefðbundinna merkja skráður erlendis.

„Í því sambandi má nefna Nokia-hringitóninn og ljónsöskur MGM-kvikmyndafyrirtækisins sem dæmi um skráð hljóðmerki innan Evrópusambandsins. Í Bandaríkjunum er hið þekkta „Doh!“ hljóð Hómers Simpson enn fremur skráð sem hljóðmerki,“ segir Hulda.

Þá eru skráð ýmis litamerki, til dæmis á fyrirtækið Kraft Foods sem framleiðir meðal annars Cadbury's súkkulaði skráðan ákveðinn litatón af fjöluþálum sem vörumerki fyrir súkkulaði af ýmsu tagi. Skóhönnuðurinn Christian Louboutin á skráðan ákveðinn tón af rauðum lit sem svokallað staðsetningarmerki. „Þar er auðvitað um að ræða hina viðfrægu rauðu sóla á skóm hönnuðarins,“ bætir hún við. „Það verður mjög áhugavert að fylgjast með skráningu slíkra óhefðbundinna merkja hér á landi sem vafalaust munu líta dagsins ljós á næstu mánuðum.“

Bein áhrif á bjórtengund

Heimsfaraldurinn virðist þó einnig hafa haft bein áhrif á umsóknir um skráningu vörumerkja víða um heim að sögn Maríu.

„Skráningaryfirvöldum um allan heim hafa borist umsóknir um skráningu vörumerkja á borð við Corona-virus, Covid-19 og FXCK Covid-19. Ólíklegt verður að telja að slík merki fái skráð á þeim grundvelli að þau uppfylli í fæstum tilvikum þau skilyrði sem vörumerki þurfa að hafa til að fást skráð,“ segir María. Ekki verður séð að sambærilegar umsóknir um vörumerki hafi verið lagðar fram hér á landi, að minnsta kosti enn sem komið er.

María nefnir að eitt vörumerki hafi orðið fyrir beinum áhrifum af heimsfaraldurinum en það er bjórtengundin Corona.

„Jákvæðu fréttirnar fyrir Corona eru þær að sala á bjórnum á heimsvísu hefur aukist verulega á þessu

Geta þurft að breyta vörumerki vegna umræðu

María segir fjölmörg dæmi um að almenningur geri kröfur um að fyrirtæki taki pólitíska eða samfélagslega afstöðu. Hún nefnir Black Lives Matter hreyfinguna og þau mótmæli og ólgu sem hafa átt sér stað í kjölfar lögregluofbeldis gegn svörtu fólki í Bandaríkjunum.

„Fjöldi vörumerkjaeigenda tók skýra afstöðu með réttindum þeirra sem hreyfingin berst fyrir og gegn því misrétti sem svartir eru beittir. Ísframleiðandinn Ben & Jerry's birti til dæmis yfirlýsingu á vefsíðu sinni þar sem sagði meðal annars að morðið á George Floyd hefði verið afleiðing af ómannúðlegri grimmd lögreglu sem væri viðhaldið af menningu um yfirburði hvíttra (e. culture of white supremacy).

ári eftir að kórónavírusinn kom til sögunnar, meðal annars á Íslandi, en strax í febrúar 2020 bárust af því fréttir að meira en 20 prósentu aukning hefði orðið á sölu á bjórnum í Vínubúðunum frá áramótum miðað við sama tímabil á árinu 2019,“ segir María. Áhrif faraldursins á Corona-vörumerkið hafi þó ekki bara verið á jákvæðu nótunum þar sem einhverjir virðist telja vera tengsl á milli veirunnar og bjórsins ef tekið er mið af þeim fjölda sem slegið hefur inn leitarorðin „corona beer virus“ og „beer virus“. Talsmenn Corona-bjórtengundarinnar hafa þó lýst því yfir að fyrirtækið hafi ekki þungar áhyggjur af því að viðskiptavinir þess tengi vöruna við veiruna.

Þurfa að hafa sérkenni

Hulda bendir á að til þess að vörumerki fái skráð þurfi þau að hafa nægilegt sérkenni fyrir þá vöru eða þjónustu sem þau óskast skráð fyrir, það er þau mega með öðrum orðum ekki vera of lýsandi. Hún

Nike tók einnig harða afstöðu gegn kynþáttamisrétti með birtingu auglýsinga á samfélagsmiðlum sínum,“ segir María.

Þá hefur borið á því að vörumerkjaeigendur geri breytingar á vörumerkjum sínum í kjölfar umræðunnar. Nýlega bárust af því fréttir að bandaríska fyrirtækið Mars, Inc., hygðist breyta um nafn á einu þekktasta vörumerki fyrirtækisins, Uncle Ben's.

Vörumerkið, sem sýnir mynd af svörtum manni, hefur verið notað í yfir sjötíu ár og þykir ýta undir staðalimyndir svartra. Nýja merkið verður Ben's Original og kemur fram í yfirlýsingu frá forsvarsmönnum fyrirtækisins að þeir skilji misréttið sem fólk tengi við gamla nafnið og vörumerkið.

nefnir dæmi um að orðið „kaffi“ fengist seint skráð fyrir kaffi og tengdar vörur, bæði þar sem orðið er ekki nægjanlega sérkennandi fyrir vöruna sem því er ætlað að auðkenna og svo vegna þess að orðið „kaffi“ þarf auðvitað að vera „laust“ fyrir aðra sem selja kaffi og tengdar vörur.

„Það virðist hins vegar vera alengt að fyrirtæki leiði ekki hugann að því þegar þau velja sér vörumerki fyrir vöru sína eða þjónustu hvaða skilyrði þau þurfa að uppfylla til þess að hægt sé að skrá þau og vernda,“ segir Hulda.

„Þetta getur eðli máls samkvæmt verið afar óheppilegt þar sem keppinautar geta þá hugsanlega notað sama merki í sinni atvinnustarfsemi og þeim fjármunum sem varið hefur verið til markaðssetningar þar með sóað og sú viðskiptavild sem búið er að byggja upp löskuð. Þá er það einnig svo að þau vörumerki sem uppfylla skilyrði verndar eru almennt bestu vörumerkin og þau sem ávinna sér mesta markaðs-

Pað virðist vera alengt að fyrirtæki leiði ekki hugann að því þegar þau velja sér vörumerki hvaða skilyrði þau þurfa að uppfylla til þess að hægt sé að skrá þau og vernda.

Hulda Árnadóttir, lögmaður

festu þó svo að það sé auðvitað ekki algilt.“

Krafa um samfélagsstefnu

Vörumerki eru oft á meðal verðmætustu eigna fyrirtækja og um leið tengiliður við viðskiptavinum þeirra. María segir að á undanförunum árum hafi orðið mikil aukning á því að fyrirtæki og eigendur þekktra vörumerkja taki afstöðu í pólitískum málum og málum sem hátt fara í samfélagslegri umræðu.

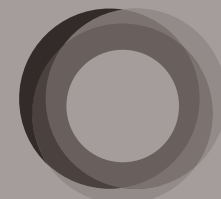
„Hugsanlega helst þetta í hendur við þá vitundarvakningu sem hefur orðið á meðal bæði fyrirtækja og stofnana um allan heim um samfélagslega ábyrgð fyrirtækja. Viðskiptavinir fyrirtækja og almenningur krefjast þess að fyrirtæki hafi yfirlýsta stefnu í tengslum við samfélagsleg mál, til dæmis umhverfismál, jafnrétti og sjálfbærni,“ segir María.

Aukið framboð og notkun á samfélagsmiðlum af ýmsu tagi, bæði af hálfu neytenda og almennings og af hálfu fyrirtækjanna sjálfra, býður enn fremur upp á aukna möguleika í markaðssetningu og veitir beint aðgengi að neytendum. „Á sama tíma er ljóst að notkun samfélagsmiðla af hálfu fyrirtækja og vörumerkjaeigenda kallar á varkárni þar sem dæmin sýna að ein færsla getur verið afar dýrkeypt og hugsanlega grafið undan áratuga uppbyggingu á imynd og vörumerki.“

wagner

ÞÝSK HÖNNUN • EINSTÖK GÆÐI

EINU STÓLARNIR MED

Dondola®

360°

VELTITÆKNI

FRÁBÆRT TILBOÐSVERÐ
Í SAMVINNU VIÐ WAGNER

138.900 kr.

LISTAVERÐ: 229.900 kr.

FAGADILAR MÆLA MED WAGNER

Elís Þór Rafnsson
sjúkrabjálfi

Að sitja á hreyfingu getur komið í veg fyrir ýmis bakvandamál og hjálpað þeim sem nú þegar stríða við eymsli og breytu í baki. Hreyfingin miðar að því að létta álag á bakið og styrkja það í hrífandi samspili hvíldar og hreyfingar.

**SITJUM Á
HREYFINGU!**

MYNDFORM GRAFIK

Hirzlan

SKRIFSTOFUHÚSGÖGN

Síðumúla 37. Sími: 564-5040. hirzlan@hirzlan.is.

RAMMASAMNINGUR VIÐ
RÍKISKAUP

www.hirzlan.is

Verslun opin mán-fim 09:00-18:00, föst. 09:00-17:00, laugard. 12:00-16:00. Lager opinn mán-fim 13:00-17:00 og föst. 13:00-16:00.

SÚPER TAKE AWAY

HÁDEGISTILBOÐ

11.30-15.00

Dós af Coke, Coke Zero, Sprite eða Topp fylgir með hverjum rétti!

ÞESSIR RÉTTIR
AÐEINS

1.500 kr.

SÆTA SVÍNS BORGARINN hinn eini sanni, 175 g úr sérvældri rumpsteik og „short ribs“, bjór-brioche brauð, rauðlaukssulta, Búri, trufflu-mayo, vöfflufranskar

BBQ VEGAN BORGARI, buff úr linsubaunum og sólblómafræjum

ANDARSALAT, confit eldað andalæri, grasker, chili, spírur, kóríander, furuhnetur

LAMBASAMLOKA, hægelduð lambaöxl, romaine salat, vöfflufranskar, bernaïse

VEGAN BBQ JACKFRUIT BURRITO, avókadó, kryddhrísgjón, pico de gallo, ferskt salat

GRILLAÐUR LAX, perlubygg, svart hvítlauks-sesam froða, paprikusósa

LANGA, kartöflumús, kapersblóm, hollandaise-sósa

SVÍN
VIRKAR

FLEIRI FRÁBÆRIR RÉTTIR

SÚPA DAGSINS með nýbökðu brauði 690 kr.

LAMBASKANKI, hægeldaður í 12 klst. chorizo og beikon ragú, smjörbaunir, grænar ertur 2.000 kr.

NAUTALUND 200g, sveppir í plómusósu, smælki, gulrætur, nautadjús 2.500 kr.

EKKI KLIKKA Á ÞESSU!

Pantaðu í síma 555 2900 | Nánar á saetasvinid.is

Bókin Factfulness eftir dr. Hans Rossling hefur haft mikil áhrif á Einar Ben. FRÉTTABLAÐIÐ/VALLI

Aukið atvinnuleysi mun fjölga sprotum

Svipmynd

Einar Ben

Nám: MA-gráða í almannatengslum og imyndarstjórnun frá University Of The Arts, London. BS-gráða í sálfræði frá Háskóla Íslands.

Störf: Stjórnarmaður hjá Norsk-íslenska viðskiptaráðinu 2019–. Stjórnarmaður hjá Ímark, sam-tökum markaðsfólks á Íslandi 2016–2019. Framkvæmdastjóri Tjarnargötunnar 2011–. Markaðsstjóri Ring hjá Símanum 2009–2011. Framkvæmdastjóri Netmiðla 2005–2008.

Fjölskylduhagir: Í sambúð með Guðrúnu Ansnes, sem er annar eigandi Ampere, fyrirtækis sem sérhæfir sig í hönnun og almannatengslum. Saman eigum við soninn Benedikt Breka Ansnes Einarsson sem varð sjö ára fyrir nokkrum dögum.

Einar Ben, framkvæmdastjóri framleiðslustofunnar Tjarnargötunnar, segir að það geti verið erfitt fyrir „skapandi kolla“ að slökkva á því að hugmyndir streymi fram þegar vinnudegirnir lýkur. Hann segir að úti-vera sé nauðsynleg til að endurnæra líkama og sál.

Nærðu að halda jafnvægi milli vinnu og fjölskyldulífs?

Ég held að enginn sé búinn að fullkomna þetta jafnvægi algjörlega. Ég tel þetta vera ferli sem þú bestar allt þitt líf. En það er oft þannig með sprota sem og skapandi kolla að erfitt getur reynst að slökkva á hugmyndum og þælingum sem einhvern veginn alltaf krauma. Þannig fæðast oft góðar hugmyndir á furðulegustu tímarpunktum. Ef það er mikið álag eða stress er rakið að hreyfa sig mikið sem og að henda sér í sjósund og gufu – þá kemurðu stóískur og góður heim.

Hver eru þín helstu áhugamál?

Áhugamálin mín eru jafn misjöfn og þau eru mörg. Sum hver eru nær því að vera „lífsnauðsynleg“ fremur

en áhugamál per se. Ég myndi þannig segja að ferðalög, tónlist og úti-vera séu sú heilaga þrenning sem ég held mest upp á og séu næst því að vera hluti af mínum eigin Maslow-píramída.

Ég er með mjög fjölbreyttan tónlistarsmekk. Allt frá þungum metal sem getur reist við hina dauðu yfir í rapp þar sem orðaforðinn gæti sært blygðunarkennd örgustu sjónara. Fyrir mér er mjög mikilvægt að nálgast tónlist, eins og annað í lífinu, með opnum huga og festa sig ekki einungis við ákveðin tímabil, stefnu eða flokk – lífið er of stutt fyrir sömu síbýljuna.

Svo hef ég verið svo heppinn að hafa tækifæri til að ferðast talsvert, bæði vegna vinnu og svo með fjölskyldunni, og þannig fengið að upplifa ólíka menningarheima, víkkað þannig sjóndeildarhringinn og ýtt mér aðeins lengra út fyrir þægindarammann.

Svo er útiveran ómissandi og spannar allt frá útihlaupum, sjósundi, snjóbretti, að ganga á fjöll, yfir í einfaldlega að skella hljóðbók í eyrun og labba um hverfið. Fyrir mér er bara nauðsynlegt að vera úti ef maður ætlar að hlaða líkama og sál.

Hvaða bók hefur haft mest áhrif á þig?

Heilt yfir er það Factfulness eftir dr. Hans Rossling. Hún undirstrikar að þrátt fyrir að heimurinn sé allt nema fullkominn er hann sannarlega betri í dag en hann var í gær. Við erum nefnilega „víruð“ til að taka eftir því sem miður fer en gleymum gjarnan, nú eða fréttum ekki af, þeim gigantísku framförum sem eru að eiga sér stað í heiminum nær og fjær. Ef horft er á tölur og staðreyndir fremur en „tilfinningar“ kemur nefnilega í ljós að heimurinn hefur aldrei verið betri en akkúrat í dag. Fyrir utan að vera gott „pepp“ þá undirstrikar bókin jafnframt hversu mikilvægt það er að hafa réttar upplýsingar fyrir framan sig í leik og starfi og láta ekki skoðanir annarra, fyrirsagnir fréttar eða eigin „gut feeling“ stýra ferðinni alfarið.

Hver hafa verið mest krefjandi verkefni á undanförnum miss-erum?

Heilt yfir hefur það verið að vinna með þessu furðulega ástandi sem COVID-19 hefur skapað. Töluvert af okkar plönum fór lóðbeint í vaskinn í byrjun árs. En það er eins

Þegar einar dyr lokast opnast aðrar. Þannig hefur skapast meira andrými fyrir eigin hugmyndir og til vöruþróunar og nýsköpunar.

með það og allt annað. Þegar einar dyr lokast opnast aðrar. Þannig hefur skapast meira andrými fyrir eigin hugmynda og til vöruþróunar og nýsköpunar.

Hvernig er rekstrarumhverfið að taka breytingum og hvaða tækifæri felast í breytingunum?

Þrátt fyrir að vera heilt yfir frekar mikil Pollýanna, þá tel ég líklegra en hitt að hart verði í ári hjá mörgum fyrirtækjum í vetur. Þannig eru þau fyrirtæki líkleg til að endurhugsa ráðstöfun á sínum framleiðslu- og markaðsaurum. Sem er klárlega sóknartækifæri fyrir marga.

Jafnframt er það skrifað í skýin að þegar atvinnuleysi eykst er vist að ný og flott sprotafyrirtæki munu í auknum mæli líta dagsins ljós. Þannig að ef við horfum fram hjá skammtímaerfiðleikumunum þá held ég að eljan, sköpunargáfan og krafturinn í landsmönnum muni ala af sér eitthvað magnað í mjög svo náinni framtíð.

Hvers konar stjórnumarstíl hefurðu tileinkað þér og hvers vegna?

Heilt yfir er það að nálgast alla sem jafningja. Því að enginn er betri, merkilegri, eða æðri en sá næsti. Óháð titlum, menntun eða verkefnastöðu og svo framvegis. Þó að það sé nauðsynlegt að hafa á hreinu hver stjórnar eða ber ábyrgð hverju sinni tel ég það vera algjört lykilatriði að allir geti vaxið og dafnað vitandi að þeirra skoðanir og hugmyndir vegi jafnt þungt og annarra.

Þá held ég að það sé því miður alltof algengt að keimlíkir persónuleikar pari sig saman og missi þannig af mikilvægum tækifærum til að vaxa. Þannig getur útkoman verið heldur bagaleg ef hópur „nei“-fólks nú eða „já“-manna parar sig saman. Annaðhvort er allt frábær hugmynd eða alls ekkert. Hvorugt er vænlegt til vinnings. Að mínu mati er þetta alltaf spurning um að umvefja sig fólki sem hefur styrkleika og veikleika á mismunandi sviðum. Ekki að setja öll „egginn“ í eina körfu og vonast svo til að hitt allt reddist.

LG SJÓNVARPSTILBOÐ

NÝ OG VÖNDUÐ SJÓNVÖRP Á TILBOÐI

LG-75UN71006

UHD SNJALLSJÓNVARP MEÐ AIRPLAY 2 OG ACTIVE HDR
TILBOÐ 249.995 KR.

VERÐ ÁÐUR 339.995 KR.

26%
AFSLÁTTUR

LG-OLED65B9S

OLED SJÓNVARP MEÐ FULLKOMNUM SVÖRTUM
TILBOÐ 349.995 KR.

VERÐ ÁÐUR 429.995 KR.

19%
AFSLÁTTUR

13%
AFSLÁTTUR

LG-49UN71006

49" UHD SNJALLSJÓNVARP
TILBOÐ 99.995 KR.

VERÐ ÁÐUR 114.995 KR.

12%
AFSLÁTTUR

LG-65UM7050

65" UHD SNJALLSJÓNVARP
TILBOÐ 149.995 KR.

VERÐ ÁÐUR 169.995 KR.

SKAPAÐU MAGNAÐA BÍÓUPPLIFUN MEÐ LG SOUNDBAR

LG-SL6Y

LG SOUNDBAR 3.1
TILBOÐ 39.995 KR.

VERÐ ÁÐUR 59.995 KR.

LG-SL9YG

DOLBY ATMOS 4.1.2 SOUNDBAR
TILBOÐ 89.995 KR.

VERÐ ÁÐUR 119.995 KR.

LG-SL10YG

DOLBY ATMOS 5.1.2 SOUNDBAR
TILBOÐ 119.995 KR.

VERÐ ÁÐUR 169.995 KR.

GILDIR 5. – 15. OKTÓBER

KYNNTU ÞÉR TILBOÐIN Á RAFLAND.IS

BETRA BORGAR SIG

Opið virka daga 10 – 18 · Laugardaga 11 – 16

RAFLAND

Síðumúla 2-4 | 520 7900 | rafland.is

STARFSMANNAGLAÐNINGUR EÐA JÓLAGJÖF?

Gefðu skemmtilega matarupplifun

Gjafabréf sem gildir á
fimm af vinsælustu veitingastöðum Reykjavíkur

Gjafabréfin gilda á: Fjallkonan Krá & Kræsingar, Tapasbarinn, Sæta Svinið Gastropub, Sushi Social og Apotek Kitchen+Bar.

Þú velur upphæð, 5.000, 10.000, 15.000, 20.000 eða 25.000 kr. og viðtakandi velur hvar og hvenær hann vill nýta gjafabréfið. Gjafabréfin fáast á stöðunum fimm.

Nánari upplýsingar og pantanir á bergdis@tapas.is

FJALLKONAN
KRÁ & KRÆSINGAR

fjallkona.is

saetasvinid.is

sushi)
social

saetasvinid.is

APOTEK
KITCHEN+BAR

apotek.is

SKOÐUN

Þórður
Gunnarsson

Fjórða bylgjan

Bæði COVID-19 og aðgerðir til að hamla útbreiðslu sjúkdómsins hafa skaðað í för með sér. Það er mikilvægt og vandasamt að ná sem bestu jafnvægi þarna á milli. Hversu mikilli atvinnustarfsemi og hversu mörgum störfum er fornandi til að verja fólk gegn sýkingu? Upp að hvaða marki er forsvaranlegt að hafa afkomuna af fólki til að fresta útbreiðslu veirunnar, sem mun ekki hverfa af yfirborði jarðar þó að allir séu læstir heima hjá sér dögum eða vikum saman? Sennilega er ekkert eitt rétt svar við þessum spurningum, enda er það auðvitað kaldranaleg æfing að reyna að ákveða hversu mörgum mannslífum sé fornandi þannig að heildarskaðinn sé lágmarkaður.

Hins vegar hefur ekki átt sér stað raunveruleg umræða hver mannskaðinn verður af hinu stóraukna atvinnuleysi sem er þó aðeins komið fram að hluta. Fjölmargar rannsóknir liggja fyrir um hvernig langvarandi atvinnuleysi dregur mjög úr lífslíkum fólks. Samkvæmt tölum frá Vinnumálastofnun höfðu þúsundir manna þegar misst vinnuna á tímabilinu frá janúar og fram í ágúst. Er það eðlileg eða passleg fórn að færa til að halda aftur af faraldrinum? Hversu illa má hagkerfið fara áður en snúið verður af núverandi braut?

Vísindamenn, hvort sem það eru smitsjúkdómalæknar, líftölfræðingar eða faraldursfræðingar, geta veitt yfirvöldum bestar mögulegar upplýsingar sem til eru hverju sinni til að styðja við hverjar þær ákvarðanir sem teknar eru til að takast á við faraldurinn. Ég er hins vegar ekki viss um að vísindamennirnir vilji sjálfir halda um stjórnartaumana í núverandi ástandi, þó að málin hafi æxlast með þeim hætti víðast hvar. COVID-19 faraldurinn er ekki einungis vísindalegt úrlausnar efni, heldur líka félagslegt, efnahagslegt og jafnvel siðfræðilegt.

Við vitum það að sýkingar verða fleiri en ella ef samfélagslegar takmarkanir eru minni. Við vitum það líka að störfum mun halda áfram að fækka ef atvinnustarfsemi verða áfram settar þær skorður sem nú eru í gildi. Ef þær aðgerðir sem gripið var til í þessari viku hafa tilætluð áhrif þá má gera ráð fyrir að takmörkunum verði aflétt síðar. En hvað verður svo gert í fjórðu og fimmtu bylgjunni? Eðli málsins samkvæmt fylgir heimsfaröldrum mikil óvissa, en það minnsta sem stjórnvöld geta gert er að búa til fyrirsjáanlegt umhverfi til lengri tíma, þar sem ekki er sífellt verið að losa um eða skella í lás á víxl.

Algildi skortselur Reiti

Fagfjárfestasjóðurinn Algildi hefur skortselt bréf fasteignafélagsins Reita. Þetta kemur fram hjá Fjármálaeftirliti Seðlabankans. Fari skortstaðan yfir 0,5 prósent af hlutfé félags verður að upplýsa um það opinberlega og er þetta fyrsta opinbera skortsalan frá 2017. Miðað við upplýsingar frá því í gær er Algildi með hreina skortstöðu í Reitum sem nemur 0,58 prósentum af útgefnu hlutfé fasteignafélagsins. Stærst var staðan um miðjan

Jóhann Gísli Jóhannesson, sjóðstjóri Algildis

september þegar hún nam 0,81 prósent. Jóhann Gísli Jóhannesson, áður sjóðsstjóri hjá GAMMA Capital, kom Algildi á fót sumarið 2019. Þá sagði hann sjóðurinn gæti að hámarki orðið um 1.500 milljónir að stærð. Reitir hafa boðað hlutafjárútkningu að fjárhæð rúmlega 5 milljarða en ekki er einhugur innan hluthafahópsins um að áformin séu ráðleg. Frá því að tilkynnt var um áformin 25. ágúst hafa bréf Reita lækkað um 6 prósent. – þfh

01.10.2020

Við megum ekki stýra íslensku efnahagslífi inn í slíkar þrengingar að skásta „pickup“-lína fólks í makaleit verði: Ég er opinber starfsmaður.

Bergþór Ólason, þingmaður Miðflokksins

SKOÐAÐU
ÚRVALIÐ Á
BODLEID.IS

YEALINK FJARFUNDABÚNAÐUR

HAFÐU FUNDINN Í FULLUM GÆÐUM

Yealink er traustur og öflugur fjarfundabúnaður fyrir Microsoft og Zoom umhverfi með miklum hljóðgæðum og mynd með frábærri skerpu svo allir fundarmenn fá að njóta sín – hvar í heiminum sem þeir eru.

Certified for
Microsoft Teams

Certified for
Skype for Business

PANTAÐU FUND OG SJÁÐU
HYAÐ ÞÚ GETUR SPARAÐ

UMHVEREIÐ

ÁSTRÍÐA

HREINT

Guðjón Ó

VISTVÆNA PRENTSMÍÐJAN

Sími 511 1234 • www.gudjono.is

AKRALIND 8 201 KÓPAVOGI BODLEID.IS SÍMI 535 5200

BODLEID